

NORGES HØYESTERETT

Den 2. juli 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Skoghøy, Bergsjø og Ringnes i

HR-2021-1460-U, (sak nr. 21-079243STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Andrea Wisløff)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og straffutmålingen i sak om grov kroppskrenkelse og kroppsskade.
- (2) Statsadvokatene i Vestfold, Telemark og Buskerud satte 17. mars 2020 A under tiltale for:

«I Straffeloven § 272, jf. § 271
for å ha øvet vold mot en annen person og kroppskrenkelsen anses som grov fordi det særlig legges vekt på at den har hatt til følge sterk smerte og skade,

Grunnlag:

Tirsdag 2. april 2019 ca. kl. 03.35 utenfor X i Y 0 i Z, dyttet han B ned i bakken med den følge at B slo hodet i bakken og ble påført bevissthetstap, hjerneblødning, hjernerystelse, samt kul og overflatisk sår i bakhodet.

II Straffeloven § 273

for å ha skadet en annens kropp eller helse, gjort en annen fysisk maktesløs eller fremkalt bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen.

Grunnlag:

Torsdag 18. juli 2019 ca. kl. 01.55 i Æ gata i Z, slo han C i ansiktet og kastet han i bakken, hvoretter han fortsatte å slå C i ansiktet to eller flere ganger, slik at. C ble påført nesebrudd, brudd på neseskillevegg, overflatiske sår på venstre kinn, hjernerystelse, samt blodutredelse og hevelse rundt venstre øye.

III Legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd

for uten lovlig atkomst å ha vært i besittelse av narkotika

Grunnlag:

Tirsdag 2. april 2019 ca. kl. 04.05 ved inkvirering til arrest i Ø 00 i Z, var han i besittelse av 0,47 gram kokain.»

- (3) Under hovedforhandlingen i tingretten erkjente A straffeskyld for kroppsskade (post II) og besittelse av narkotika (post III). Forsvarer la ned påstand om frifinnelse for grov kroppskrenkelse (post I) og kroppsskade (post II) og krav om erstatning fra fornærmede for post II. Møtende aktor nedla påstand om frifinnelse for grov kroppskrenkelse (post I).
- (4) Drammen tingrett avsa 19. oktober 2020 dom med slik domsslutning:
- «A, født 00.00.1985, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 272, jf. § 271 og straffeloven § 273.
- A, født 00.00.1985, dømmes for overtredelse av legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd til å betale en bot til Staten stor kr. 4.000,-, - kronerfiretusen00/100, subsidiært fengsel i 8 – åtte – dager.
- Saksomkostninger idømmes ikke.
- A, født 00.00.1985, frifinnes for krav om oppreisningserstatning og saksomkostninger fra C.»
- (5) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingsfeil i form av mangelfulle domsgrunner for post I, og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og lovanvendelsen for post II.
- (6) Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 11. desember 2020 ble anken henvist til ankeforhandling.
- (7) Borgarting lagmannsrett avsa 27. april 2021 dom med slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1985, dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 272 jf. 271 og
- straffeloven 273
- sammen med det forholdet som er endelig avgjort i tingrettens dom, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager. Varetekt kommer til fradrag med fire dager.
2. A, født 00.00.1985 betaler 20 000 – tjuetusen – kroner til C innen to uker etter at dommen er forkynt, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.»
- (8) For tiltalens post I delte lagmannsretten seg i et flertall på fem dommere og et mindretall på to dommere. Mindretallet, som besto av to meddommere, stemte for frifinnelse på grunn av nødverge.

Partenes syn på saken

- (9) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I, saksbehandlingen, straffutmålingen og avgjørelsen av sivilt krav fra fornærmede etter tiltalens post II. Det er i korte trekk gjort gjeldende at ankeforhandlingen var uforsvarlig fordi rekkefølgen på vitnene gjorde at en eller flere av meddommerne ikke fikk med seg innholdet i bevisførselen. Domsgrunnene for skyldspørsmålet under tiltalens post I er også mangelfulle. Lagmannsretten har anvendt reglene om nødverge feil fordi det bare er foretatt en objektiv vurdering av om det forelå en nødvergesituasjon. I straffutmålingen er det ikke lagt nok vekt på samtykket under post I, og det er ikke gjort nok fradrag for lang saksbehandlingstid og liggetid. For det sivile kravet hevdes det at det er lagt for liten vekt på fornærmedes medvirkning.
- (10) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at anken må nektes fremmet. Det er vist til at rekkefølgen på vitnene ble endret uten innsigelser fra forsvarer. Det er først i ettertid at meddommerens spørsmål påberopes som saksbehandlingsfeil. Lagmannsretten har vurdert As subjektive oppfattelse av situasjonen. Det foreligger ikke feil ved lovanvendelsen eller mangler ved domsgrunnene, og det er ikke et åpenbart misforhold mellom de straffbare handlingene og straffen.

Ankeutvalgets syn på saken

Utvalgets kompetanse

- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Anken kan derfor bare nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En slik beslutning skal begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

Anførselen om at ankeforhandlingen ikke ble gjennomført på en forsvarlig måte

- (12) A gjør gjeldende at vitneførselen ble gjennomført i en slik rekkefølge at den ble lite sammenhengende, noe som førte til at en eller flere av meddommerne ikke fikk med seg innholdet i bevisførselen. Det er pekt på at vitnene knyttet til de forskjellige tiltalepostene ikke ble ført samlet for den enkelte tiltalepost.
- (13) Utvalget bemerker at lagmannsretten er ansvarlig for at ankeforhandlingene gjennomføres på en forsvarlig måte, jf. Rt-2006-856 avsnitt 17. Aktor har i sine merknader til anken opplyst at rekkefølgen på vitnene ble endret da ingen av de fornærmede i tiltalens post I og post II møtte til den tiden de var innkalt til i ankeforhandlingen. Det heter videre:

«På denne bakgrunn var aktor, forsvarer og lagdommere omforent om at rekkefølgen på vitnene ble endret, og det ble ikke fremmet innsigelser fra forsvarer til dette. [...]. Det vises til at det før hvert vitne ble opplyst hvilken post vitnet skulle forklare seg om, og at evt. feiloppfatninger/ misforståelser hos meddommeren ble korrigert gjennom bevisførselen.»

- (14) Til støtte for at det foreligger en saksbehandlingsfeil har A særlig vist til at en av meddommerne stilte et spørsmål som klart viste at han hadde misoppfattet bevisførselen.

- (15) Utvalget bemerker at manglende oppmerksomhet fra en meddommer kan lede til at rettergangen må anses uforsvarlig, jf. HR-2016-217-A, som gjaldt et tilfelle hvor et lagrettemedlem hadde sovnet under forsvarers prosedyre.
- (16) I den foreliggende sak er det ikke protokollert i rettsboken innsigelser mot den endrete rekkefølgen på vitnene eller at en av meddommerne ikke fulgte med på bevisførselen. At meddommeren stilte spørsmål kan tvert imot oppfattes som et uttrykk for at vedkommende deltok aktivt i forhandlingene, og spørsmål gir også grunnlag for at feiloppfatninger kan oppklares under ankeforhandlingen.
- (17) Når det ikke finnes ytterligere holdepunkter for at den aktuelle meddommer, eller andre meddommere, ikke var oppmerksom eller ikke forsto de faktiske forhold, er det etter utvalgets syn ikke grunnlag for å konstatere at det foreligger en saksbehandlingsfeil på dette punkt.

Anførselen om mangelfulle domsgrunner

- (18) Hovedspørsmålet i relasjon til tiltalens post I var om A handlet i lovlig nødverge, jf. straffeloven § 18 første ledd, ut fra egne subjektive forutsetninger, jf. § 25.
- (19) A har anført at domsgrunnene er mangelfulle fordi det ikke fremgår hva lagmannsretten har lagt til grunn når det gjelder hans subjektive oppfatning av nødvergesituasjonen i post I, både hva gjelder angrepet og hans handlingsmuligheter.
- (20) Kravene til domsgrunner er oppsummert slik i HR-2019-1233-U avsnitt 11:
- «Hva gjelder begrunnelsen for bevisvurderingen skal retten ‘angi hovedpunktene’ i denne, jf. straffeprosessloven § 40 fjerde ledd. Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de springende – det vil si sentrale – punkter ved bevisvurderingen, og kort angitt hva som har vært avgjørende. Den omstendighet at det ikke er gitt en tilstrekkelig begrunnelse for bevisvurderingen, vil sjelden være opphevelsesgrunn. For at en mangelfull begrunnelse av bevisvurderingen skal føre til opphevelse, må sentrale punkter i denne bli stående uforklart, se HR-2019-992-U avsnitt 13 med henvisning til tidligere høyesterettspraksis.»
- (21) Lagmannsrettens flertall har i dommen side 5 lagt til grunn at det ikke «var grunn til å tro at [et angrep] var umiddelbart forestående». Videre fremgår det på samme side at det ikke var «holdepunkter for at fornærmede gikk mot» tiltaltes venn eller «gjorde utfall med armene mot ham», samt at tiltalte hadde handlingsalternativer.
- (22) På side 6 redegjør lagmannsretten for hovedpunktene i bevisvurderingen. Det vises blant annet til at det ble avspilt en video som etter flertallets syn viser «at det ikke skjedde noe angrep, og at det heller ikke ble gjort bevegelser fra fornærmedes side mot [tiltaltes venn] som kan oppfattes som et angrep». Flertallet uttaler videre at hverken tiltaltes eller vitnet Ds forklaringer om et angrep er troverdige.
- (23) Sett i sammenheng fremgår det etter utvalgets syn tilstrekkelig klart at lagmannsretten ikke fester lit til at tiltalte hadde en subjektiv oppfatning som avvek fra de objektive forhold lagmannsretten fant bevist. Anførselen om mangelfulle domsgrunner kan etter dette ikke føre frem.

Anførselen om feil ved lovanvendelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I

- (24) As anførsel på dette punkt er slik utvalget oppfatter det, at lagmannsrettens flertall bare har tatt stilling til det objektive gjerningsinnholdet hva gjelder nødverge, samt at situasjonen er vurdert opp mot en aktsomhetsnorm.
- (25) Anførselen faller i stor grad sammen med anførselen om mangelfulle domsgrunner, som utvalget har tatt stilling til foran.
- (26) Utvalget kan heller ikke se at det er dekning i lagmannsrettens begrunnelse for å legge til grunn at vurderingene er gjort opp mot en aktsomhetsnorm når domsgrunnene leses i sammenheng.
- (27) Det foreligger etter dette ikke feil ved lagmannsrettens lovanvendelse.

Straffutmålingen

- (28) I tillegg til besittelse av narkotika skal det utmåles straff for to tilfeller av utelivsrelatert vold.
- (29) Lagmannsretten har gitt følgende begrunnelse for straffutmålingen for forholdet i tiltalebeslutningens post II:

«Kroppsskaden i tiltalebeslutningen post II er det sentrale ved straffutmålingen. Tungtveiende allmennpreventive hensyn taler for at det som utgangspunkt må reageres med ubetinget fengselsstraff av ikke ubetydelig lengde ved kroppsskader av slik art som det her er tale om. Det følger av Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) og Prop. 97 L (2009-2010), at det normalt skal reageres med ubetinget fengsel i området fra 60 dager til seks måneder ved ordinære kroppsskader som rammes av straffeloven § 273, og at straffen i et tilfelle som i saken her, normalt ikke bør være under fem måneders fengsel.

I dette tilfellet mener retten at kroppsskaden isolert sett kvalifiserer til en fengselsstraff i rundt 120 dager. I formildende retning er det da lagt vekt på at fornærmede i utgangspunktet samtykket i å være med på å slåss, og at han forut for episoden hadde opptrådt provoserende. I skjerpene retning er det lagt vekt på at tiltaltes handling lett kunne ha medført mer alvorlig skade, og at handlingen fant sted bare vel tre måneder etter at tiltalte ble pågrepet for forholdet i post I.»

- (30) Ankeutvalget er enig i denne vurderingen og viser for øvrig til at fornærmede blant annet ble påført hjernerystelse, nesebrensbrudd (i flere biter), brudd på neseskilleveggen, og hovne slimhinner i nesene. Videre fant lagmannsretten bevist at voldsutøvelsen fortsatte etter at fornærmede var overmannet og hadde havnet på bakken.
- (31) Utvalget er videre enig med lagmannsretten i at den grove kroppskrenkelsen i post I isolert sett tilsier ubetinget fengselsstraff på rundt 30 dager.
- (32) A har anført at det ikke er gitt tilstrekkelig fradrag for lang saksbehandlingstid og liggetid. Det er ikke konkretisert når og hvor lenge det eventuelt har foreligget total inaktivitet.

- (33) Lagmannsretten tok utgangspunkt i at straffen for de tre forholdene er ubetinget fengsel i fem måneder og har derfor gjort et fradrag på én måned for saksbehandlingstiden. Om saksbehandlingen uttaler lagmannsretten:

«Saksbehandlingen har i denne saken tatt noen lengre tid enn det som var rimelig å forvente, uten at tiltalte kan lastes for det. Dette har noe vekt i formildede retning, jf. straffeloven § 78 bokstav e. Lagmannsretten er imidlertid enig med aktor i at saken ikke preges av perioder med ren liggetid, i alle fall ikke i et omfang som innebære en krenkelse av EMKs krav til effektiv behandling av straffesaker.»

- (34) Ankeutvalgets syn er at lagmannsretten har gitt et forsvarlig fradrag for saksbehandlingstiden.
- (35) Etter utvalgets syn er det ikke et åpenbart misforhold mellom den utmålte straff og de straffbare handlingene A er dømt for. Straffutmålingsanken kan ikke føre frem.

Konklusjon

- (36) Ankeutvalget er enstemmig kommet til at det er klart at anken ikke vil føre frem. Det er heller ikke for øvrig grunn til at anken bør behandles i Høyesterett. Anken må nektes fremmes.
- (37) Anken over det idømte sivile kravet skal da ikke behandles her, jf. straffeprosessloven § 434 syvende ledd.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)